

Odišiel ornitológ Gabo Demeter...

Ornithologist Gabo Demeter passed away...

Niekedy začiatkom roka 1998 sa u nás s mojim synom Ondrejom objavil kučeravý chlapec s veľkým záujmom o prírodu, vtáctvo a ornitológiu. Predstavil sa ako Gabriel Demeter z Tekovských Lužian; študovali spolu na Technickej Univerzite vo Zvolene ekológiu. Odvtedy sme sa stretávali počas štúdií a aj pár rokov neskôr pravidelne v teréne a pri výskume vtáctva nížinných biotopov Slovenska.

Gabo sa narodil v Želiezovciach (3. apríla 1978). Otec Gabriel (nar. 14. 4. 1940) a matka Etela (rodená Szücssová, nar. 9. 5. 1951), dnes obaja na dôchodku, mu boli v detstve veľkou oporou a spolu so staršou sestrou Ildikó (nar. 19. 10. 1975, vydatá Nagypál) vytvárali silné puto k tamojšej prírode. Gabo vyrastal v obci Tekovské Lužany, v nížinnom kraji orlov kráľovských, čo tiež do značnej miery ovplyvnilo aj jeho veľký záujem o prírodu. Tam navštevoval aj Základnú školu s vyučovacím jazykom maďarským (1984 – 1992). Potom sa prihlásil na Strednú poľnohospodársku školu do Dunajskej Stredy, navštevoval však elokovanú triedu v Šahách a odbor pestovateľ-chovateľ ukončil maturitou s vyznamenaním.

V rokoch 1997 – 2002 študoval odbor aplikovaná ekológia na Fakulte ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene. V rámci veľkej seminárnej a diplomovej práce študoval vtáčie spoločenstvá typických biotopov intenzívne využívaných poľnohospodárskej krajiny v katastrálnom území obce Tekovské Lužany (Demeter 2002).

Už počas štúdia pracoval na viacerých projektoch krajinskej ekológie a ornitológie. Jeho veľkou láskou boli orly kráľovské, ktorých hniezdenie začiatkom tohto tisícročia (v r. 2000) ako prvý dokumentoval v nížinách Hronskej

pahorkatiny a v Pohroní. Počas univerzitných štúdií vypracoval o ornitocenózach rôznych biotopov intenzívne využívaných poľnohospodárskej krajiny aj diplomovú prácu, ktorú robil hlavne v oblasti JZ Slovenska, hlavne v okolí rodnej obce. V rokoch 2000 – 2003 sme spolu sledovali hniezdnu populáciu orla kráľovského *Aquila heliaca* v oblasti JZ Slovenska (obr. 1; Demeter 2005, Demeter & Krištín 2005). V tom období dokumentoval po prvýkrát na Slovensku aj recentný výskyt myšovky stepnej (*Sicista subtilis*) na Slovensku, a to nálezom 2

Obr. 1. Z krúžkovania orlov kráľovských v Pohroní, 3. 7. 2001 (a) a 25. 6. 2002 (b) (foto: A. Krištín).

Fig. 1. Ringing of Eastern Imperial Eagle in Pohronie area, 3. 7. 2001 (a) a 25. 6. 2002 (b) (Photo by A. Krištín).

exemplárov vo zvyškoch potravy plamienky driemavej (*Tyto alba*) (Demeter & Obuch 2004).

Pre Štátnu ochranu prírody robil na Správe NP Muránska planina v Revúcej svoju civilnú službu od 2. 9. 2002 do 17. 10. 2003. V rámci toho plnil úlohy súvisiace predovšetkým s ochranou fauny a zoológiou (mapovanie stavovcov, monitoring a stráženie pernatých dravcov, záchrana žiab, reintrodukcia syl'ov, inštalácia a kontrola vtáčích búdok a hniezdných podložiek, kontrola stĺpov smrti, inštalácia hrebeňových zábran, budovanie faunistickej databázy), ale aj s inou problematikou ochrany prírody (napr. manažmantové práce zamerané na ochranu biotopov, označenie maloplošných chránených území). Študoval aj vtáctvo vodných nádrží povodia Muránky, z čoho vznikla aj slušná práčička (Demeter 2005).

Po civilnej službe sa vrátil domov, do oblasti Želiezoviec. Od roku 2004 stal živnostníkom, pričom vo svojej podnikateľskej činnosti zostal verný ochrane a tvorbe životného prostredia. Pracoval aj v oblasti spracovania dát a službách dátových bánk, pričom vypracoval viacero dokumentov pre jednotlivé obce, napr. Krajinnoekologický plán a ÚSES Tekovské Lužany, Ekologická stabilita a biodiverzita Dolného Pohronia, Plán ekostabilizačných

opatrení obce Tekovské Lužany, atď. Od roku 2006 pracoval pre firmu Vegetatio s. r. o., od roku 2009 bol spoločníkom a konateľom tejto firmy a od roku 2014 jej jediný majiteľ. Jeho firma poskytovala aj viaceré služby, mimoriadne potrebné pre ochranu a tvorbu životného prostredia, napr. ručný a mechanizovaný výrub a odstraňovanie náletových drevín, kosenie, mulčovanie trávnych porastov.

Vo svojom voľnom čase veľa chodil do prírody, pracoval na viacerých projektoch ochrany a výskumu vtáctva, včítane orla kráľovského, veľa spolupracoval hlavne s členmi Ochrany dravcov na Slovensku (Danko et al. 2011, viac vid' Bibliografia)

Vlado Vician strávil s Gabom veľa nezabudnuteľných chvíľ v prírode i na Fakulte ekológie vo Zvolene a spomína: „Gaba si pamätám ako usmievavého dobrosrdečného človeka. Ako študent FEE TU Zvolen bol pracovitý a svedomitý a vždy z neho vyžaroval pokoj. Mal úprimný vzťah k prírode. Niekoľko krát som bol u neho v Tekovských Lužanoch, kde sme chodili fotografovať zver v jeho lokalitách. Najviac mi zostali vryté do pamäti naše spoločné hodiny strávené pri počúvaní jeleňov počas ruje. V horách Poľany sme v tomto období trávili veľa času a často od skorého rána až do večera sme

Obr. 2. Na Poľane s manželkou Ildikó (foto: archív rodiny Demeterovcov).
Fig. 2. In Poľana Mts. with the wife Ildikó (Photo: Demeter family archive).

Obr. 3. S rodinkou, v popredí Gabovi rodičia (foto: archív rodiny Demeterovcov).

Fig. 3. With family, Gabo's parents in the front (Photo: Demeter family archive).

boli v teréne. Večer horiaca sviečka, praskanie dreva v peci. Gabo si zvykol robiť poznámky čo zažil a videl. Ako s človekom na rovnakej vlnovej dĺžke som si mal s ním vždy čo povedať“.

Gabo sa rád venoval aj spoločenským tancom, pričom len málokto vedel, že počas strednej a vysokej školy to bolo aj súťažne.

7. júla 2012 sa oženil s PaedDr. Ildikó Dubovou (narodená 1. 3. 1987; obr. 2), ktorá vyštudovala učiteľstvo odborov matematika-geografia na UKF v Nitre, je učiteľkou na Základnej škole s vyučovacím jazykom maďarským v Želiezovciach, v súčasnosti na rodičovskej dovolenke. Dňa 28. júna 2013 sa im narodila dcérka Erika Lujza (obr. 3), Gabo bol šťastným ockom a snažil sa čo najviac času tráviť s rodinkou.

Temer nikto nevedel, že Gabo sa liečil na astmu. V máji 2014 mu diagnostikovali nádor pľúc, po čom podstúpil 5 cyklov chemoterapie, liečený bol i rádioterapiou... Často bol hospitalizovaný na onkológií Špecializovanej nemocnice sv. Svorada na Zobori v Nitre. V novembri 2014 sa jeho stav krátkodobo zlepšil, domov z nemocnice ho pustili 22. 12. 2014. Dňa 9. 1. 2015 sa mu stav veľmi zhoršil, večer bol prevezený do nemocnice v Leviciach, kde po dvoch hodinách zomrel. Rozlúčili sme sa s ním 13. 1. 2015 na cintoríne v Želiezovciach, kde je pochovaný, kde dostal do kytice aj symbolické pero z orla kráľovského, pre ktorého ochranu urobil kus práce.

Jeho odchodom strácame výborného človeka, priateľa, ornitológa a milovníka prírody. Dovidenia vo večnosti Gabko...

Za mnohých slovenských kamarátov
Tono Krištín & Marcel Uhrin

Bibliografia

2002

DEMETER G.: Ornitocenózy typických biotopov intenzívne využívanej poľnohospodárskej krajiny. Diplomová práca. — Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen.

2004

DEMETER G. & OBUCH J.: Recentný výskyt myšovky stepnej (*Sicista subtilis*) pri Leviciach. — Pp.: 9. In: KAUTMAN J. & STLOUKAL E. (eds.): Zborník abstraktov z konferencie 10. Feriancove dni. Bratislava, 25. – 26. 11. 2004. Faunima, Bratislava.

2005

DEMETER G.: Zimný a hniezdny výskyt myšiarky močiarnej (*Asio flammeus*) v okolí Tekovských Lužian (JZ Slovensko). — Tichodroma 17: 108–110.

DEMETER G.: Avifauna vybraných vodných nádrží v doline rieky Muránka. — Reussia 2(1): 43–57.

DEMETER G. & KRIŠTÍN A.: Vtáctvo agrocenóz vybraných lokalít Hronskej pahorkatiny (JZ Slovensko). — Tichodroma 17: 51–62.

2006

DEMETER G., sinne anno [2006]: Časovo-priestorová aktivita a preferencia habitatov (Výsledky satelítnej a rádiovkej telemetrie). Správa, 14 pp. [Depon. in Ochrana dravcov na Slovensku, Bratislava]

CHAVKO J., DEMETER G. & KROPIL R.: Priestorová aktivita rehabilitovaného orla kráľovského (*Aquila heliaca*). — Pp.: 16–17. In: KROPIL R. (eds.): Aplikovaná ornitológia 2005 a 2006. Zborník abstraktov zo 17. a 18. stredoslovenskej ornitologickej konferencie vo Zvolene 15.–16. 9. 2005 a 8.–9. 9. 2006. Technická univerzita vo Zvolene v spolupráci so ŠOP SR Banská Bystrica.

2007

DEMETER G. (ed.), sine anno [2007]: Imperial eagle management guidelines. — Raptor Protection of Slovakia (RPS), Bratislava, sine pag. [12 pp.]

DEMETER G., sine anno [2007]: Príručka k starostlivosti o populáciu orla kráľovského. — Ochrana dravcov na Slovensku, Bratislava, sine pag. [12 pp.]

DEMETER G., CHAVKO J., HARVANČÍK S. & SIRYOVÁ S. (eds.): Manažmentové opatrenia k zabezpečeniu priaznivého stavu populácie orla kráľovského (*Aquila heliaca*). — Ochrana dravcov na Slovensku, Bratislava.

DEMETER G., LATKOVÁ H. & KROPIL R.: Preferencia habitatov orla kráľovského na základe výsledkov rádiovej telemetrie a analýzy krajinej štruktúry. — Pp.: 16–17. In: KROPIL R. & LEŠO P. (eds.): Aplikovaná ornitológia 2007. Zborník abstraktov z 19. stredoslovenskej ornitologickej konferencie vo Zvolene 14.–15. septembra

2007. Technická univerzita vo Zvolene v spolupráci so ŠOP SR Banská Bystrica.

2008

HARVANČÍK S., ŠNÍRER L., SIKLIENKA R., DEMETER G. & DUBRAVSKÝ A.: Hniezdenie orla kráľovského (*Aquila heliaca*) v územnej pôsobnosti Správy Chránenej krajinej oblasti Ponitrie v rokoch 2003–2007. — Rosalia (Nitra), 19: 203–208.

2011

DANKO Š., CHAVKO J., DEMETER G., MIHÓK J., IZAKOVIČ J., LATKOVÁ H., SIRYOVÁ S., NOGA M. & NEMČEK V.: Conservation of Eastern Imperial Eagle in the Slovak part of the Carpathian basin – Results of the EU LIFE-Nature project (2003–2007). — Acta Zoologica Bulgarica, Supplementum 3: 71–78.

Došlo: 25. 5. 2015

Online: 8. 6. 2015